

ERHVERVSJURA

GÅR REGERINGEN FOR VIDT?

KRIMINALITET: Et nyt lovforslag skal styrke indsatsen mod økonomisk kriminalitet. Forslaget lægger bl.a. op til et indgreb i virksomheders ret til at råde over beløb, som politiet anser for mistænkelige.

LARS BO LANGSTED
professor,
Juridisk Institut,
Aalborg Universitet

erhverv@jp.dk

Økonomisk kriminalitet er et stort samfundsmæssigt problem. Det er derfor vigtigt, at samfundet hele tiden vurderer, om man kan øge indsatsen imod denne form for kriminalitet og i bekræftende fald "gør det nødvendige".

En øget indsats kan foregå på mange måder. Myndighederne kan samarbejde mere, politi og anklagemyndighed kan anvende de nødvendige ressourcer, og lovgiver kan vedtage nye regler, der enten giver myndighederne mulighed for at samarbejde, giver de nødvendige ressourcer (via finansloven) eller på anden måde gør indsatsen mere effektiv.

Når det er sagt, er det klart, at der er en række andre hensyn, der også skal varetages. F.eks. kan politi og anklagemyndighed dårligt bruge alle deres ressourcer på økonomisk kriminalitet – for hvad så med den personfarlige kriminalitet, miljøkriminalitet, dyremishandling osv.

Man kan (vel) heller ikke vedtage lovgivning, der ensidigt fokuserer på, om den er god til at bekæmpe økonomisk kriminalitet, hvis skadevirkningerne for lovlige borgere og virksomheder er for store. F.eks. kunne man jo med en høj grad af sikkerhed komme al konkurskriminalitet til livs ved at afskaffe den begrænsede hæftelse i selskaber. Men med en lige så høj grad af sikkerhed ville man samtidig undergrave enhver iværksætters og investors lyst til at skyde penge ind i selskaber.

Medicinen ville med andre ord slå patienten ihjel. Det er da også særdeles positivt, at justitsministeren har udsendt et udkast til et lovforslag, der skal bevirke en »styrket indsats over for økonomisk kriminalitet«. Lovforslaget består af en buket af mindre eller større ændringer af gældende lovgivning, og ved finansloven for 2013 blev man enige med Enhedslisten om, at der skulle afsættes nogle ekstra midler til politi og anklagemyndighed med henblik på efterforskning og tiltalerejsninger i sager om økonomisk kriminalitet. Så langt så godt.

Overordnet ser det imidlertid ud til, at balancen mellem "medicinen" og "bivirkningerne" ikke er fundet helt. Det har formentlig sammenhæng med, at lovforslaget ikke er udarbejdet af et ud-

valg med repræsentanter fra anden side, men i et rent parløb mellem Justitsministeriet og Rigsadvokaten.

De er naturligvis fremragende til at identificere knaster for efterforskningen m.v. De har det rette politiske gehør, og de ved, hvordan man skal skruer lovgivning sammen.

Man kunne dog have ønsket, at der også havde været "fremragende" repræsentanter for andre hensyn. F.eks. erhvervslivet, advokatstanden eller andre uafhængige eksperter, der i højere grad kunne identificere mulige bivirkninger ved den foreslåede medicin og på den måde have medvirket til, at doseringen blev den rigtige.

Sådan har man gjort tidligere på dette område med en højere grad af balance-træfsikkerhed. Og nej, det er ikke tilstrækkeligt at foretage høring over et allerede udarbejdet lovforslag. Så er baren nemlig kridtet op, og høringsparterne bundet til at være positive eller negative over for forslaget, som det ligger – men det er næsten umuligt at foreslå alternative bestemmelser på så sent et tidspunkt, ligesom man ofte på dette tidspunkt fornemmer en politisk "afklarethed" i regeringer, der kan gøre dem tonedøve over for også berettiget kritik.

Men hvor er det så, "bivirkningerne" i det nu fremsatte udkast til lovforslag ligger? Der er især to elementer, der bør give anledning til yderligere overvejelser.

For det første foreslås det, at politiet får mulighed for at indefryse (beslaglægge) konti i pengeinstitutter. Realindholdet af forslaget er, at politiet kan foretage beslaglæggelse i op til en uge af beløb, der i sig selv ser ud, som om de kunne være udbyttet fra en forbrydelse. I bemærkningerne nævnes bl.a. beløb, der skal overføres til "mistænkelige" lande, som f.eks. Mexico, beløb, der »har indikationer på cyberkriminalitet«, og beløb fra transaktioner, der er »foretaget af en person med tilknytning til et selskab, som – efter oplysningerne fra en involveret bank – balancerer på randen af et økonomisk sammenbrud, men hvor der endnu ikke er afsagt konkursdekret«.

I den uge, politiet kan have beløbet indefrosset, skal det så nå at »afdække de faktiske forhold, herunder selskabets økonomiske forhold, og om der er indgivet konkursbegæring af en fordringshaver. Hermed vil det kunne afgøres, om den pågældende med rimelig grund kan mistænkes for

skyldnersvig i forbindelse med de mistænkelige transaktioner«.

For det første er de såkaldte »indikationer« ikke andet end beskrivelser af helt normale transaktioner, der muligvis – men kun muligvis – kan have med udbyttet fra kriminelle forhold at gøre.

For det andet er det at have ganske høje tanker om politiets effektivitet at tro, at det kan »afdække de faktiske forhold« i forbindelse med et selskab, der måske er tæt på en konkurs, i løbet af en uge.

For det tredje kan det være uhyre indgribende for en person eller virksomhed ikke at kunne disponere over et givet beløb i en hel uge. Det kunne f.eks. endda være en overførsel, der skal foretages her og nu for at afværge en konkurs. Det kan være kontraktbrud ikke at betale på et givet tidspunkt, og det vil kunne være vanskeligt at forklare over for virksomhedens samarbeidspartnere, at man i en

uge ikke kan disponere over nogle givne midler. Skadevirkningerne kan med andre ord være enorme. Det må man affinde sig med, hvis der i øvrigt er en rimelig grund til at mistænke indehaveren for et strafbart forhold, men ikke fordi politiet ud fra en i virkeligheden helt løs antagelse tror, at der kan foreligge kriminalitet. Her er risikoen for bivirkninger vist langt ude over det, Sundhedsstyrelsen normalt kan acceptere.

Det andet punkt, der virker uhyre voldsomt sammenlignet med det, indgrebet skal forhindre, er, at man udvider det såkaldte "kontantforbud" til at gælde for alle erhvervsdrivende, og man foreslår forbuddet udvidet til at omfatte beløb på 50.000 kr. eller derover.

I dag er det således, at forhandlere af genstande og auktionsholdere ikke lovligt kan modtage kontantbetaling på mere end 100.000 kr. Argumentationen for dette forslag forekommer uhyre spinkel. Det

anføres, at man kan "omgå" grænsen ved at betale 99.999 kr. Det er helt rigtigt, men det gælder jo alle grænser.

Derudover nævnes nogle eksempler på transaktioner, som bagmandspolitiet har set, hvor man havde mistanke om, at der kunne være tale om hvidvask, men hvor kontantforbuddet ikke gjaldt, fordi der var tale om brancher, der faldt udenfor.

Argumentet for nu at foreslå, at alle brancher skal være omfattet, er, at man lige så godt kan "fremtidssikre" kredsen af omfattede, for nøjes man med at lade forbuddet gælde bestemte brancher, vil hvidvaskerne bare kaste sig over andre brancher – ak ja. Og hvis grænsen er på 50.000 kr., betaler de med 49.999 kr. – og så kunne man lige så godt foreslå, at kontanter helt skulle afskaffes.

Humlen – eller problemet – er, at dette forslag er så vidtrækkende for hele samfundet, at det bør overvejes i sin egen kontekst: I reali-

teten er man på vej til at afskaffe kontante betalinger. Noget så fundamentalt bør ikke gemmes som forslag nr. 12 i et lovudkast på 112 sider, men bør afklares langt bredere.

Det kan være indgribende for en person eller virksomhed ikke at kunne disponere over et bestemt beløb i en uge. Foto: Lærke Posselt

